

UZASADNIENIE

Celem wydania projektowanego rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. poz. 2649) (dalej: „rozporządzenie z 2022 r.”) jest dostosowanie przepisów krajowych do prawa Unii Europejskiej w zakresie aktualnego brzmienia rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2016/1141 z dnia 13 lipca 2016 r. przyjmującego wykaz inwazyjnych gatunków obcych uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014, ostatnio zmienionego rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2025/1422 z dnia 17 lipca 2025 r. zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) 2016/1141 w celu aktualizacji wykazu inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii (dalej: „rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2025/1422”), które weszło w życie w dniu 7 sierpnia 2025 r.

Zmiana ta obejmuje dodanie do wykazu inwazyjnych gatunków obcych (dalej: „IGO”) stwarzających zagrożenie dla Unii 26 gatunków (8 gatunków roślin i 18 gatunków zwierząt), spośród których 5 było dotychczas uznawanych za IGO stwarzające zagrożenie dla Polski, oraz aktualizację nazw naukowych części gatunków uznawanych za IGO stwarzające zagrożenie dla Unii.

Nieuwzględnienie w rozporządzeniu z 2022 r. zmian w unijnym wykazie inwazyjnych gatunków obcych uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii skutkuje brakiem przypisania działań zaradczych oraz organów właściwych do zwalczania nowych IGO stwarzających zagrożenie dla Unii zgodnie z ustawowym podziałem na IGO podlegające szybkiej eliminacji oraz IGO rozprzestrzenione na szeroką skalę. Stan ten, mogący być źródłem rozmaitych przeszkód w działaniach zaradczych wobec IGO, wymaga niezwłocznej zmiany. Wskazanie w sposób jednoznaczny i wiążący (zarówno dla obywateli, jak i organów administracji) gatunków zaliczanych do IGO stwarzających zagrożenie dla Unii albo IGO stwarzających zagrożenie dla Polski pozwoli na skuteczne zwalczanie wybranych IGO w celu zminimalizowania ich negatywnego wpływu na rodzimą przyrodę, usługi ekosystemowe, gospodarkę oraz ludzkie zdrowie.

W stosunku do obowiązujących przepisów rozporządzenia z 2022 r. proponowana nowelizacja polega na:

- dodaniu 26 nowych gatunków wymienionych w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2025/1422 oraz określeniu - zgodnie ze statusem gatunków w kartach informacyjnych opracowanych w 2018 r. w ramach projektu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska przez Uniwersytet Śląski i Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk- które z nich należą do gatunków podlegających obowiązkowi szybkiej eliminacji jako gatunki niewystępujące w Polsce, występujące jedynie w uprawach i w hodowlach lub występujące w środowisku przyrodniczym jedynie w populacjach izolowanych (22 gatunki), a które należą do gatunków rozprzestrzenionych na szeroką skalę (4 gatunki);

- określeniu, których nowych gatunków roślin nie dotyczy warunek, o którym mowa w § 4 ust. 4 pkt 1 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów, odnoszący się do sposobu postępowania z usuniętymi okazami;
- aktualizacji listy IGO stwarzających zagrożenie dla Polski wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia z 2022 r. przez usunięcie 5 gatunków, które są przenoszone na listę IGO stwarzających zagrożenie dla Unii;
- wprowadzeniu przepisu epizodycznego normującego, że bobra kanadyjskiego uznaje się za inwazyjny gatunek obcy stwarzający zagrożenie dla Polski, obecny na liście będącej załącznikiem nr 2 do niniejszego rozporządzenia, na okres do dnia 6 sierpnia 2027 r. (w celu zapewnienia ciągłości obowiązywania działań zaradczych wobec tego gatunku w związku z przepisem rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2025/1422 nakazującym odroczyć dodanie go do listy IGO stwarzających zagrożenie dla Unii) oraz
- wprowadzeniu korekty dotychczasowych nazw naukowych IGO stwarzających zagrożenie dla Unii.

Projekt rozporządzenia w zakresie załącznika nr 1 zakłada zaliczenie bobra kanadyjskiego i jelenia sika do grupy gatunków podlegających szybkiej eliminacji oraz rdestowca sachalińskiego, rdestowca ostrokończystego i rdestowca pośredniego do grupy gatunków rozprzestrzenionych na szeroką skalę. Status gatunku stwarzającego zagrożenie dla Unii, rozprzestrzenionego na szeroką skalę, zaproponowano również dla norki amerykańskiej nieuwzględnionej w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu z 2022 r.

Propozycje te są zgodne ze statusem gatunków w ww. kartach informacyjnych:

- bóbr kanadyjski (*Castor canadensis*) – gatunek wysokiego ryzyka, niewystępujący w Polsce;
- jeleń sika (*Cervus nippon*) – gatunek wysokiego ryzyka, występujący w środowisku przyrodniczym w populacjach izolowanych;
- norka amerykańska (*Neogale vison*) – gatunek wysokiego ryzyka, występujący w środowisku przyrodniczym, szeroko rozprzestrzeniony;
- rdestowiec pośredni (*Reynoutria x bohemica*) – gatunek wysokiego ryzyka, występujący w środowisku przyrodniczym, szeroko rozprzestrzeniony;
- rdestowiec ostrokończysty (*Reynoutria japonica*) – gatunek wysokiego ryzyka, występujący w środowisku przyrodniczym, szeroko rozprzestrzeniony;
- rdestowiec sachaliński (*Reynoutria sachalinensis*) – gatunek wysokiego ryzyka, występujący w środowisku przyrodniczym, szeroko rozprzestrzeniony.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców, podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym.

Wyniki oceny wpływu projektowanego rozporządzenia na majątkowe prawa i obowiązki przedsiębiorców lub prawa i obowiązki przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej, z opisem wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców, przedstawiono w ocenie skutków regulacji.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie wymaga notyfikacji programu pomocowego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 500).

Projekt rozporządzenia, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projektowane rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkami wskazanymi w jego § 3 pkt 1 i 2, co jest konieczne dla zachowania spójności z terminami stosowania wynikającymi z prawa Unii Europejskiej:

- rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2022/1203 z dnia 12 lipca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) 2016/1141 w celu aktualizacji wykazu inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii (Dz. Urz. UE L 186 z 13.07.2022, str. 10), zgodnie z którym przepisy ww. rozporządzenia w zakresie dławisza okrągłolistnego (*Celastrus orbiculatus*) stosuje się od dnia 2 sierpnia 2027 r.,

- rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2025/1422, zgodnie z którym przepisy rozporządzenia w stosunku do norki amerykańskiej (*Neogale vison*) oraz bobra kanadyjskiego (*Castor canadensis*) stosuje się od dnia 7 sierpnia 2027 r. W rozporządzeniu zwrócono uwagę na gospodarcze użytkowanie norki amerykańskiej w wielu państwach członkowskich UE, które wiąże się z potrzebą zapewnienia odpowiedniego czasu na przygotowanie wniosków o upoważnienia, o których mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1143/2014. Ponadto wskazano wyzwanie, jakim jest konieczność dostosowania środków zaradczych i przepisów krajowych dotyczących bobra kanadyjskiego w obszarze jego występowania do potrzeb ochrony również tam występującego bobra europejskiego będącego bardzo podobnym gatunkiem.

Proponowany termin wejścia w życie rozporządzenia wynika z pilnej potrzeby jednoznacznej identyfikacji na jego podstawie podmiotów odpowiedzialnych za decyzje administracyjne i działania zaradcze wobec poszczególnych gatunków, na których status w Polsce jako państwie członkowskim Unii Europejskiej wpłynęło rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2025/1422. Rozwiązanie takie, podyktowane ważnym interesem państwa, nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego i było zastosowane przy wejściu w życie rozporządzenia z 2022 r.